

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool te Ruisbroek

Hoofdstructuur bao

	Instellingsnummer	4812
	Instelling	Vrije Basisschool
directeur		YOLANDE BERGHMANS
adres		Fabriekstraat 3 - 1601 RUISBROEK
telefoon		02-377.67.59
fax		02-377.67.59
e-mail		janruusbroec@telenet.be
website/URL		www.janruusbroec.be
	Bestuur van de instelling	962415 - Vrij Kath. Onderwijs Ruisbroek te RUISBROEK
adres		Fabriekstraat 3 - 1601 RUISBROEK
	Scholengemeenschap	122226 - Kath.Basisscholen Sint-Pieters-Leeuw te SINT-PIETERS-LEEUEW
adres		Jules Sermonstraat 15 - 1600 SINT-PIETERS-LEEUEW
	CLB	114827 - Vrij CLB Halle te HALLE
adres		Ninoofsesteenweg 7 - 1500 HALLE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	21/02/2011 - 24/02/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	24/02/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	05/04/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Leen Willems
	Teamleden	Lieve Leconte
	Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
	Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Leergebieden in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	7
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	7
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?	8
4.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	8
4.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie	9
4.3 Lager onderwijs: Nederlands	10
4.4 Lager onderwijs: wereldoriëntatie	11
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	12
5.1 Personeelsbeheer	12
5.2 Professionalisering	12
5.3 Materieel beleid	12
5.4 Welzijn	12
5.5 Curriculum	12
5.6 Begeleiding	13
5.7 Evaluatie	15
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	15
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	16
7.1 Wat doet de school goed?	16
7.2 Wat kan de school verbeteren?	16
7.3 Wat moet de school verbeteren?	16
8. ADVIES	18
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	18

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Deze **vrije basisschool ligt in Ruisbroek**, een deelgemeente van Sint-Pieters-Leeuw, aan de rand van Brussel. De kinderen komen doorgaans uit een omgeving waar de thuistaal niet het Nederlands is. Door deze specifieke context- en inputgegevens beschikt de school over een ruime omkadering in het teken van het gelijke onderwijskansenbeleid en de rand- en taalondersteuning. Het **taalvaardigheidsonderwijs** is terecht een schoolprioriteit wegens de grote instroom van taalzwakke kinderen. Een gelijkgericht en doordacht taalaanbod is nog beperkt zodat er te weinig kansen worden geboden om de taalvaardigheid op het eigen niveau te ontplooien en te versterken.

Bij de **doorlichting van juni 2007** kreeg de school het advies 'gunstig beperkt in de tijd'. Het vermelde tekort betrof het algemeen onderwijsaanbod en de leerplanrealisatie in het kleuter- en lager onderwijs. Het wegwerken van de vastgestelde tekorten in de vorige doorlichting kent onvoldoende resultaten omwille van een samenspel van factoren. Enerzijds zijn er de relevante context- en inputkenmerken. De school wordt geconfronteerd met een groeiende **taalheterogeniteit en diversiteit**. Door het hoog aantal zorgleerlingen stuit de school op de grenzen van haar maatschappelijke draagkracht. Daarnaast kent de school een onstabiel personeelsbestand omwille van een verstoord welbevinden. Hierdoor slaagt de school er niet in een evenwicht te vinden tussen het voeren van een gelijkekansenbeleid en het behalen van een kwaliteitsvol studiepeil, conform de verwachtingen in de eindtermen en het leerplan. Anderzijds missen de verschillende processen die noodzakelijk zijn voor de realisatie van de eindtermen en de leerplannen, een gelijkgerichte en beleidskrachtige aanpak. De grote autonomie die de leerkrachten krijgen en het verdeeld engagement verhinderen een gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid om kwaliteitsvol onderwijs te bieden.

Om te beoordelen of de school voldoet aan de **erkenningsvoorwaarden**, onderzocht de inspectie in beide niveaus de leergebieden **Nederlands en wereldoriëntatie**. Hoewel de school inspanningen levert om, in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst, haar onderwijskwaliteit te optimaliseren, slaagt ze nog niet in haar maatschappelijke opdracht om bij zoveel mogelijk kinderen de ontwikkelingsdoelen na te streven, de eindtermen te bereiken en de leerplandoelen te realiseren voor de onderzochte leergebieden. De schoolloopbaangegevens, de leerprestaties en de tevredenheidsonderzoeken duiden op een laag rendement.

In het **kleuteronderwijs** komen de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie geïntegreerd aan bod binnen de thema's die aansluiten bij de leef- en belevingswereld van de kinderen. De leerkrachten gebruiken een handleiding van de eigen koepel voor de organisatie van hun activiteiten aanbod. De huidige planning mist een duidelijke relatie met het leerplan en biedt onvoldoende garantie voor een volledige en evenwichtige aanpak van alle domeinen binnen deze leergebieden. Er fungeren te weinig afspraken die garant staan voor de graduele opbouw en de continuïteit van het onderwijsleeraanbod. Ook de afstemming van het totale aanbod op de specifieke doelgroep mist een gelijkgerichte aanpak.

In het **lager onderwijs** is de relatie tussen het onderwijsleeraanbod en het leerplan niet in alle leeftijdsgroepen duidelijk. Dit veroorzaakt breuklijnen in de gradatie, de continuïteit en het harmonisch evenwicht binnen de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie. De kwaliteit van de planning, de bewaking en de evaluatie van het onderwijsleeraanbod is sterk leerkrachtgebonden. De verantwoordelijkheid wordt door het beleid bij de individuele leerkracht gelegd, maar kent weinig gerichte opvolging. Tijdens de doorlichting ontbraken in een bepaalde leeftijdsgroep de vereiste documenten of waren deze ondermaats. De school voldoet bijgevolg slechts gedeeltelijk aan haar verantwoordingsplicht ten aanzien van de overheid.

Om een uitspraak te doen over de **kwaliteitszorg** op deze school, onderzocht de inspectie het onderwijsaanbod en de leerbegeleiding. Voor beide procesindicatoren staat de school aan het begin van een ontwikkelingstraject. De school slaagt er nog niet in om op een doelgerichte en doeltreffende wijze de kwaliteit van deze procesindicatoren te ondersteunen, te bewaken en te verbeteren.

Het onderzoek naar het **algemeen beleid** leidt tot de conclusie dat de school over onvoldoende beleidskracht beschikt om een toekomstgericht schoolbeleid te ontwikkelen. Door het gebrek aan leiderschap, visie, besluitvorming en kwaliteitszorg komt de realisatie van de onderwijsdoelen bij de leerlingen in het gedrang.

De inspectie besluit de doorlichting met een **ongunstig advies** voor beide niveaus. Het antwoord op de drie onderzoeksvragen, met name het erkenningsonderzoek, het kwaliteitsonderzoek en het onderzoek naar het algemeen beleid, die in het kwaliteitsdecreet (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°) centraal staan, is negatief. Omdat de beleidskracht van de school niet voldoet om de tekorten zelfstandig weg te werken, oordeelt de inspectie dat de instelling een beroep moet doen op externe ondersteuning om de vastgestelde tekortkomingen te remediëren.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

De vorige doorlichting vond plaats in juni 2007 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies tot 1 september 2010. Op het ogenblik van deze doorlichting wordt daarom onderzocht in welke mate de instelling de vermelde tekorten heeft weggewerkt.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs

Nederlands

wereldoriëntatie

Lager onderwijs

Nederlands

wereldoriëntatie

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs

Curriculum

Onderwijsaanbod

Begeleiding

Leerbegeleiding

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- onstabiel personeelsbestand (opeenvolgende wissels, veel tijdelijke vervangingen)
- groot aantal leerlingen met leerachterstand
- grote groep Nederlandsonkundigen
- veel leerlingen die buitenschoolse ondersteuning krijgen
- gelegen in een omgeving waar de thuistaal doorgaans niet het Nederlands is

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden volgende vaststellingen op:

4.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet niet

- Het kleuteronderwijs beschikt over te weinig **outputgegevens** om duidelijk aan te tonen dat de ontwikkelings- en leerplandoelen voor het leergebied Nederlands voldoende worden nagestreefd. Dit blijkt uit de voorgelegde evaluatiegegevens. Ook de planningsdocumenten tonen dit onvoldoende duidelijk aan.
- Niettegenstaande de specifieke instroom, houdt het **kindvolgsysteem** nauwelijks aspecten in die peilen naar het competentieniveau voor dit leergebied. De leerkrachten hanteren geen doelgerichte observaties of genormeerde taaltesten, noch het leerplan om de individuele vorderingen voor dit leergebied te onderbouwen. Hierdoor mist het talige ontwikkelingsproces een doeltreffende evaluatie en opvolging. Omdat de school voor het kleuteronderwijs nauwelijks een beeld heeft van de ontwikkeling van de kinderen, kan ze de **effecten** van haar inspanningen voor dit leergebied niet nagaan.
- De **overgang naar het lager onderwijs** verloopt voor een groot aantal kinderen niet vlot. Evaluaties in het eerste leerjaar illustreren dat deze leerlingen de basiswoordenschat en bepaalde begrippen onvoldoende beheersen. Omdat de aansluiting niet naadloos verloopt, starten de meeste kinderen al met een laag competentieniveau voor dit leergebied. De school stuurt deze situatie deels bij door de organisatie van enkele overgangsactiviteiten. Onderling overleg met het eerste leerjaar over leerinhoudelijke afspraken gebeurt nog niet.
- Een handleiding van de eigen koepel vormt het **referentiekader** om het activiteitenaanbod in het kleuteronderwijs te plannen. De verschillende vaardigheden en inzichten voor dit leergebied worden benaderd vanuit de ontwikkelingsaspecten die vervat zijn in de handleiding van de eigen koepel.
- De huidige planning biedt nog geen garantie voor een **volledige en evenwichtige benadering van alle domeinen** binnen dit leergebied. Een duidelijke link met het leerplan ontbreekt alsnog in de planningsdocumenten. Met de invoering van een zoekfunctie in hun planningssysteem streven de leerkrachten naar een betere organisatie en bewaking van het totale aanbod.
- Er fungeren weinig afspraken die de **verticale samenhang** in het taalaanbod bevorderen. De leerkrachten passen noch de ontwikkelingslijnen uit de handleiding van de eigen koepel, noch de leerplandoelen consequent en gelijkgericht toe. Hierdoor ontbreekt eveneens een graduele opbouw en continuïteit van het activiteitenaanbod voor dit leergebied.
- Niettegenstaande vanuit het gelijke onderwijskansenbeleid en de rand- en taalondersteuning aanzetten zijn om de **taalvaardigheid** extra te stimuleren, ontbreekt in de school een duidelijke visie afgestemd op de noden van de specifieke doelgroep en gedragen door het hele team. Hierdoor laat het team kansen liggen om het taalvaardigheidsonderwijs kwalitatief te ondersteunen en effectief toe te passen in de klaspraktijk. De planningsdocumenten en het klasbeeld vertonen weinig doelgerichte taalstimulerende en betrokkenheidsverhogende activiteiten en hoeken. De leerkrachten raadplegen af en toe taalactiveringsmethodes om hun onderwijsaanbod te verrijken.
- Aansluitend bij de taalheterogeniteit investeert de school in de **taalondersteuning** vanaf de jongste leeftijdsgroep. Taalzwakke kleuters krijgen extra begeleiding van de klasleerkracht en de interne hulpverleners. Omwille van een weinig doelgerichte

observatie en screening ontbreekt een doordachte preventieve en remediërende ondersteuning voor dit leergebied.

- De nascholingen, de overlegmogelijkheden binnen de scholengemeenschap en de ondersteuning van de pedagogische begeleiding resulteren nog te weinig in een kwaliteitsverhoging van het taalaanbod.

4.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

- Ook voor het leergebied wereldoriëntatie beschikt het kleuteronderwijs over te weinig **outputgegevens** die duidelijk aantonen dat de ontwikkelings- en leerplandoelen voldoende worden nagestreefd. Ook de planningsdocumenten tonen dit onvoldoende duidelijk aan.
- Voor de organisatie van het activiteitenaanbod vormt een handleiding van de eigen koepel het **referentiekader**. De verschillende vaardigheden en inzichten voor dit leergebied worden eveneens benaderd vanuit de ontwikkelingsaspecten die vervat zijn in de handleiding van de eigen koepel.
- Toch biedt de huidige planning nog geen garantie voor een **volledige en evenwichtige benadering van alle domeinen** binnen dit leergebied. In de voorgelegde planningsdocumenten ontbreekt de relatie met het leerplan voor dit leergebied.
- De leerkrachten passen noch de ontwikkelingslijnen uit de handleiding van de eigen koepel, noch de leerplandoelen consequent en gelijkgericht toe. Hierdoor ontbreekt eveneens een **graduele opbouw en continuïteit** van het onderwijsleeraanbod voor dit leergebied.
- Naar aanleiding van de vorige doorlichting investeerde de school, met de ondersteuning van de begeleidingsdienst, veel tijd om enkele **leerlijnen** voor bepaalde aspecten en bestaansdimensies uit te werken. Dit resulteert inmiddels in enkele formele afspraken rond kalenders en andere tijdsaspecten die herkenbaar zijn in het klasbeeld.
- In de praktijk werken de leerkrachten hun aanbod uit vanuit een thema. De thema's, voornamelijk gekozen door de leerkrachten, sluiten aan bij de **leef- en beleavingswereld** van de kinderen. Via de thematische benadering hebben de leerkrachten aandacht voor de **horizontale samenhang** met andere leergebieden.
- De leerkrachten zorgen in mindere mate voor een **stimulerende leeromgeving**. Dit blijkt onder meer uit de ingerichte hoeken. Het aanbod is weinig doelbewust verrijkt met uitdagend en themagebonden materiaal.
- De themagebonden uitstappen, de verkenning van de nabije omgeving illustreren de aandacht voor **werkelijkheidgericht onderwijs**. Er zijn formele schoolafspraken om de **zelfsturing en de verzelfstandiging** van de kleuters te prikkelen. Stappenplannen, pictogrammen, taken- en keuzeborden en diverse werk- en organisatievormen stimuleren de kleuters hun eigen competenties aan te spreken en toe te passen in andere situaties.
- Hoewel het **kindvolgsysteem** enkele aspecten inhoudt die peilen naar het competentieniveau voor dit leergebied, zijn er geen doelgerichte observaties om deze vorderingen in beeld te krijgen. Ook het leerplan fungeert nog niet als uitgangspunt om de effecten bij de kleuters doelgericht te observeren.
- Via pedagogische studiedagen en overlegmomenten met de pedagogische begeleidingsdienst krijgen de leerkrachten kansen om hun **deskundigheid** voor dit leergebied te versterken. Toch geven de leerkrachten aan weinig rechtstreeks betrokken te zijn bij het verbeteringstraject.

4.3 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet niet

- Het lager onderwijs beschikt over een te beperkt aantal **representatieve gegevens** die duidelijk aangeven dat de eindtermen voor het leergebied Nederlands zijn bereikt en dat het leerplan over alle leerjaren heen voldoende wordt gerealiseerd. Dit blijkt onder meer uit de voorgelegde evaluaties, de resultaten en de planningsdocumenten.
- De **evaluatiepraktijk** wordt enerzijds aangestuurd vanuit de onderwijsleerpakketten en anderzijds aangevuld met eigen toetsen. De voorgelegde evaluaties, evenals de registratie van de resultaten duiden op weinig schoolafspraken om zowel kennis, inzicht en vaardigheden kwalitatief te evalueren. In een bepaalde leeftijdsgroep zijn er nauwelijks evaluatiegegevens of metingen beschikbaar over meerdere domeinen. Bovendien zijn deze evaluaties niet afgestemd op de verwachtingen van het leerplan. Deze beperkte gegevens brengen de validiteit voor de eindbeoordeling van dit leergebied en de waarde van het getuigschrift in het gedrang.
- Het behoort niet tot de cultuur van de school om deel te nemen aan de koepelgebonden testen. Hierdoor kan de school haar eigen **kwaliteit niet vergelijken** met deze van andere scholen in Vlaanderen of met deze van een referentiegroep met een gelijkaardige instroom. Het recente gebruik van genormeerde testen uit het leerlingvolgsysteem voor spelling, technisch en begrijpend lezen, laat dat wel toe. De resultaten illustreren de zwakke taalbeheersing bij de leerlingen. Deze gegevens dienen evenwel gerelateerd te worden aan de specifieke instroom waarbij het Nederlands bij de meeste kinderen de tweede of de derde taal is.
- **Schoolloopbaangegevens** wijzen op een achterstand bij een groot aantal leerlingen en dit vanaf het eerste leerjaar.
- De resultaten van een recent **tevredenheidsonderzoek** bij de leerlingen tonen aan dat de betrokkenheid voor het leergebied Nederlands lager scoort. Deze gegevens worden nog niet aangewend om de onderwijsaanpak en het aanbod bij te sturen.
- De onderwijsleerpakketten zijn doorgaans richtinggevend voor de planning en de concretisering van het aanbod en worden aangevuld met eigen materiaal. De leerkrachten vertrouwen erop dat deze werkwijze voldoende garantie biedt voor de realisatie van de leerplandoelen. Hoewel de toepassing van de onderwijsleerpakketten de **verticale samenhang** en het **evenwicht** tussen de verschillende domeinen van dit leergebied begunstigen, is de relatie tussen het onderwijsleeraanbod en het leerplan niet in alle leeftijdsgroepen duidelijk.
- De **planning** van het onderwijsleeraanbod gebeurt nog niet op een gelijk- en doelgerichte wijze en is sterk leerkracht- of graadsgebonden. Bovendien kunnen niet alle leerkrachten aantonen hoe zij hun aanbod voor de verschillende domeinen organiseren. De planningsdocumenten in de eerste graad daartegenover getuigen van een doordachte en leerplangerichte aanpak en benadrukken een horizontale samenhang met andere leergebieden.
- Ondanks de specifieke instroom en de schoolprioriteit blijven doelgerichte **taalinitiatieven** die het onderwijsleeraanbod ondersteunen en de competenties van de leerlingen versterken veeleer beperkt en leerkrachtgebonden. Enkele klasoverschrijdende initiatieven en interactieve werkvormen zijn goede aanzetten om het leesplezier en -niveau te verhogen en om de communicatieve vaardigheden te stimuleren.
- Het **begeleidingsproces** binnen dit leergebied mist nog een doelgerichte aanpak en een planmatige opvolging van de zorginterventies. Een behoorlijk aantal kinderen krijgen externe begeleiding om hun taalbeheersingsniveau bij te werken. De differentiatie- en remediërmogelijkheden uit de methode, de ondersteuning van de interne zorgleerkrachten, evenals werk- en groeperingsvormen worden nog te weinig benut om de niveauverschillen doeltreffend aan te pakken. De school hanteert vrij recent de resultaten en foutenanalyses van enkele genormeerde taaltesten uit het

leerlingvolgsysteem om de beeldvorming van de leerling en de groep te verfijnen en om de leerlingen te begeleiden.

- Samen met de begeleidingsdienst reflecteert de school over de recent ingevoerde onderwijsleerpakketten. Via **nascholingen** krijgen de leerkrachten de mogelijkheid om het vernieuwde leerplan taalbeschouwing te verkennen.

4.4 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

Voldoet niet

- De school beschikt voor het lager onderwijs over te weinig **representatieve gegevens** om aan te tonen dat de leerlingen de eindtermen voor het leergebied wereldoriëntatie bereiken en dat het leerplan over alle leerjaren heen voldoende wordt gerealiseerd. Dit blijkt uit onder meer uit de voorgelegde evaluaties, de resultaten en de planningsdocumenten.
- Er zijn geen schoolafspraken om dit leergebied gelijkgericht en volgens de verwachtingen in het leerplan te **evalueren**. De leerkrachtgebonden evaluatiepraktijk steunt op methodegebonden en op eigen toetsen. Hoewel sommige leerkrachten lovenswaardige inspanningen leveren om hun evaluatie af te stemmen op de vooropgestelde doelen en activiteiten, richt deze zich nog te veel op het meten van feitenkennis en minder op specifieke vaardigheden en attitudes. De vorderingen worden niet in alle leeftijdsgroepen systematisch en volgens duidelijke criteria opgevolgd. In een bepaalde leeftijdsgroep zijn er nauwelijks evaluatiegegevens of metingen beschikbaar, in relatie met het leerplan. Dit brengt de validiteit van de evaluatie in gedrang.
- De school benut nog niet de mogelijkheden om de effecten van haar **onderwijskwaliteit** te **vergelijken** met deze van andere scholen in Vlaanderen of met deze van een referentiegroep met een gelijkaardige instroom.
- In het kader van haar interne kwaliteitszorg deed de school recent een **tevredenheidsonderzoek** bij de leerlingen. De resultaten tonen aan dat de betrokkenheid voor het leergebied wereldoriëntatie lager scoort. Deze gegevens interpreteren en aanwenden om de onderwijsaanpak en het aanbod bij te sturen, moet nog gebeuren.
- Ook het **rapport** informeert op summiere wijze over de resultaten die de leerling voor dit leergebied behaalt. De ontwikkelingsevolutie voor dit leergebied is niet traceerbaar. De school houdt weinig rekening met de resultaten die de leerlingen behalen bij het al dan niet uitreiken van het **getuigschrift basisonderwijs**.
- Niettegenstaande enkele schoolafspraken, illustreren de voorgelegde documenten dat de **planning** en de **bewaking** van het onderwijsleeraanbod nog niet op een gelijk- en leerplangerichte wijze gebeurt, maar sterk leerkracht- of graadsgebonden is. Bovendien kunnen niet alle leerkrachten aantonen hoe zij hun aanbod organiseren om de leerplanrealisatie te verzekeren. De planningsdocumenten in de **eerste graad** daartegenover duiden op een onderwijsleeraanbod dat afgestemd is op de visie en de graduele opbouw van het leerplan. Binnen de uitgewerkte thema's is er zorgvuldige aandacht voor een evenwichtig aanbod en voor de samenhang in en over de leergebieden heen.
- Naar aanleiding van de vorige doorlichting investeerde de school, met de ondersteuning van de begeleidingsdienst, veel tijd om enkele **leerlijnen** voor bepaalde aspecten en bestaansdimensies uit te werken. Dit resulteert inmiddels in enkele formele afspraken die herkenbaar zijn in het klasbeeld.
- Daarnaast opteerde de school voor de invoering van onderwijsleerpakketten, aangevuld met eigen materiaal, om het leerplan concreet te realiseren. Uit de planningsdocumenten, het leerlingenwerk, de evaluaties en de gesprekken blijkt dat sommige leerkrachten hiermee willekeurig en intuïtief omgaan en hun aanbod

aanvullen met diverse bronnen zonder het leerplan te raadplegen. Hierdoor zijn er duidelijke breuklijnen in de **graduele opbouw en de continuïteit** van het onderwijsleeraanbod over de jaren heen.

- De school heeft aandacht voor **werkelijkheidsgericht onderwijs**. Themagebonden leeruitstappen, de meerdaagse extra-murosactiviteiten, het verkennen van de nabije en ruimere omgeving, ICT-gebruik en diverse schoolacties verruimen de leerervaringen van de leerlingen.
- Via pedagogische studiedagen en overlegmomenten met de pedagogische begeleidingsdienst verhoogt de school haar **deskundigheid** voor dit leergebied. Toch stellen we vast dat het implementatietraject wordt vertraagd door een weinig efficiënte aanpak, coördinatie, uitvoering en opvolging van de processen.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

5.2 Professionalisering

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.5.1 Onderwijsaanbod

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Vaststellingen

- Naar aanleiding van het geformuleerde tekort bij de schooldoorlichting van 2007 ontwikkelde de school in samenwerking met de pedagogische begeleiding een **remediëringstraject**. Dit stappenplan focust voornamelijk op de optimalisatie van het leergebied wereldoriëntatie in beide niveaus. Slechts een aantal aspecten van dit leergebied zijn voldoende uitgewerkt en geïmplementeerd. Ondanks de waardevolle individuele of graadsgebonden initiatieven, verloopt de bijsturing van het totale onderwijsaanbod weinig vanuit een gelijkgerichte visie en kent het traject verschillende snelheden.
- De school slaagt er momenteel niet in om het **leerplan** doeltreffend te **realiseren** omwille van een inefficiënte beleidsmatige aanpak, coördinatie, samenwerking en opvolging van de onderwijskundige processen. Bovendien beschikt de school over weinig representatieve gegevens om de beoogde effecten van haar eigen onderwijspraktijk te evalueren en om het onderwijsaanbod inhoudelijk bij te sturen.
- Het **kleuteronderwijs** hanteert een handleiding van de eigen koepel als **referentiekader** om de ontwikkelingsdoelen en leerplandoelen na te streven. De verschillende vaardigheden en inzichten krijgen een geïntegreerde benadering vanuit de ontwikkelingsaspecten die vervat zijn in deze handleiding.

- Uit de planningsdocumenten van het kleuteronderwijs blijkt evenwel dat de **gradatie, de continuïteit en het harmonisch evenwicht** binnen de leergebieden nog te weinig worden bewaakt. De leerkrachten gebruiken voor de planning van hun activiteiten een digitaal systeem dat steunt op een handleiding van de eigen koepel, maar een duidelijke relatie met de leerplandoelen of met de ontwikkelingslijnen ontbreekt veeleer. Er zijn geen afspraken om een uniform referentiekader te hanteren die de gradatie en de continuïteit binnen de leergebieden garanderen. Dit heeft een ongunstige invloed op de leerplanrealisatie en hypothekeert een ononderbroken curriculum in het onderwijsaanbod in en over de niveaus heen. Slechts enkele schoolafspraken ondersteunen de verticale samenhang binnen de leergebieden.
- In het **lager onderwijs** steunt het onderwijsleeraanbod voor meerdere leergebieden op onderwijsleerpakketten. De consequente toepassing ervan wordt echter niet door iedereen gerespecteerd. Dit blijkt onder meer uit de voorgelegde planningsdocumenten, het leerlingenwerk, de evaluaties en het klasbeeld. De relatie tussen het onderwijsleeraanbod en het leerplan is niet in alle leeftijdsgroepen duidelijk en veroorzaakt breuklijnen in de **gradatie, de continuïteit en het harmonisch evenwicht** binnen de leergebieden.
- In het **lager onderwijs** gebeurt de **planning en de bewaking** van het onderwijsleeraanbod nog niet op een gelijkgerichte wijze. Sommige planningsdocumenten verwijzen naar leerplandoelen, anderen naar eigen doelen of naar doelen uit de onderwijsleerpakketten. Bovendien kunnen niet alle leerkrachten aantonen hoe zij hun onderwijsaanbod organiseren om de leerplanrealisatie te verzekeren.
- De **ontwikkelingsdynamiek** in de **eerste graad** rond de planning en de bewaking van het onderwijsleeraanbod en rond de samenhang met andere leergebieden daartegenover is een voorbeeld van goede praktijk.
- Gezien de specifieke instroomkenmerken beschikt de school over een ruime omkadering en voldoende ondersteuning om haar onderwijs zoveel mogelijk af te stemmen op de noden en de mogelijkheden van de leerlingen. Toch duiden de klasinrichting, de leerinhouden, de leerlingenwerken, de evaluaties en de leerbegeleiding in de meeste leeftijdsgroepen op weinig doelgerichte aandacht voor **taalvaardigheidsonderwijs** binnen een krachtige en rijke leeromgeving.
- De school heeft wel zorgvuldige aandacht om verscheidene **werk- en groepeeringsvormen** toe te passen waardoor de leerlingen kansen krijgen om inhouden op verschillende wijzen te verwerven en te verwerken.

5.6 Begeleiding

5.6.1 Afstemming tussen school en CLB of andere partners

5.6.2 Leerbegeleiding

De school staat voor wat betreft de kwaliteitsbewaking van deze indicator/variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Vaststellingen

- De school actualiseerde vrij recent haar **visie** rond het zorgbeleid. Deze bijsturing kwam in samenspraak tot stand met enkele teamleden, maar is nog niet gecommuniceerd naar het hele team. Momenteel vormt het GOK-actieplan veruit de enige houvast om een geïntegreerd beleid rond zorg, talen en gelijke onderwijskansen te voeren. De school legt hierbij haar accenten op 'taalvaardigheidsonderwijs' en 'diversiteit en leren'.

- De school heeft duidelijk nood aan formele **afspraken, richtlijnen, procedures** en aan afgebakende taakomschrijvingen van de zorgleerkrachten en coördinatoren om een kwaliteitsvol zorgbeleid uit te voeren en te bewaken op school-, leerkracht- en leerlingenniveau. De zorgverbredende acties worden weinig planmatig aangestuurd en gecoördineerd vanuit een gezamenlijke gedragen visie en kennen bijgevolg een verschillende invulling. Daarnaast bemoeilijken de verspreide opdrachten van de interne hulpverleners, evenals de vele tijdelijke vervangingen een efficiënte ondersteuning van de leerkrachten en de leerlingen.
- Niettegenstaande de specifieke instroom hanteert de school onvoldoende instrumenten en weinig duidelijke afspraken om de **beginsituatie** van de leerlingen efficiënt te meten en om hun voortgang systematisch op te volgen.
- In het **kleuteronderwijs** omvat het **volgsysteem** gegevens over het welbevinden, de betrokkenheid en de competenties van de kinderen. De besluitvorming en de validiteit van deze screenings komen in het gedrang door een gemis aan doelgerichte observaties gelinkt aan de ontwikkelings- of leerplandoelen.
- Het **lager onderwijs** neemt vanaf dit schooljaar systematisch enkele genormeerde testen van het **leerlingvolgsysteem** af. Deze resultaten worden in sommige leeftijdsgroepen overzichtelijk in kaart gebracht. Omdat de meerwaarde van dit volgsysteem nog niet bij iedereen doordrongen is, verloopt de signalering van leerlingen met specifieke noden nog niet gelijkgericht.
- Het multidisciplinair overleg richt zich in mindere mate op de aansturing van een doelgerichte leerbegeleiding. Het **begeleidingstraject van leerlingen met specifieke noden** mist een concrete zorgvraag, evenals doelgerichte en planmatige acties op korte en lange termijn voor alle betrokkenen. De registratie en informatiedoorstroming van de uitgevoerde interventies door de verschillende zorgleerkrachten en de titularissen gebeurt nog niet op een gelijkgerichte en doeltreffende wijze. Relevante informatie over de vorderingen van de kinderen blijft hierdoor onbenut. Deze ontbrekende schakels binnen het handelingsgericht werken bemoeilijken een doordachte aanpak, opvolging en bijsturing van het leer- en ontwikkelingsproces.
- Uit de **schoolloopbaangegevens** van de leerlingen blijkt dat de overgang bij vele kinderen niet vlot verloopt. Er is een stijgende tendens in schoolse achterstand. Ook de recente resultaten van enkele genormeerde testen duiden doorgaans op een lage score. De instroom van veel anderstalige kinderen uit veeleer een sociaal-arm milieu vormt hierbij een belangrijk gegeven en overstijgt hoe langer hoe meer de draagkracht van de school of van de individuele leerkracht. Hoewel een behoorlijk aantal leerlingen externe ondersteuning krijgt, zijn er weinig individuele leertrajecten en vormen van gedifferentieerde evaluatie en rapportering terug te vinden voor deze doelgroep of voor leerlingen waarvan de school vermoedt dat ze het getuigschrift basisonderwijs niet zullen halen.
- De leerkrachten leveren inspanningen om zowel zwakke als sterke leerlingen een aanbod te geven dat zoveel mogelijk aansluit bij hun behoeften. Afhankelijk van de nood gebeurt de begeleiding in groep of individueel, klasintern of -extern. Uit de voorgelegde leerlingendossiers en de planningsdocumenten blijkt dat de **zorginitiatieven** zich veeleer richten op occasioneel remediëren van leerinhoudelijke achterstanden en minder op een doelgericht remediëringstraject. De school mist een doordachte preventieve aanpak en klasinterne differentiatie om de niveauverschillen tussen de leerlingen doeltreffend aan te pakken.
- De school levert waardevolle inspanningen om de ouders te betrekken bij de vorderingen van hun kind. Ze organiseert meerdere oudercontacten en bijkomende overlegmomenten om vragen te stellen en toelichting te geven. De school geeft evenwel aan dat heel wat ouders het **advies bij de overgang** naar een volgende leeftijdsgroep of naar een ander niveau niet opvolgen. Hoewel het schoolreglement hierover duidelijke richtlijnen bevat, past de school deze afspraken niet consequent toe. Daarnaast past de school de regelgeving voor het **uitreken van het getuigschrift**

niet correct toe. De notulen van de klassenraad zijn onvolledig. De school reflecteert ook nog te weinig of haar onderbouwing de lading volledig dekt.

- Via **nascholingen** vinden vernieuwingsinitiatieven hun weg in de school. Hoewel de school nood heeft aan doelgerichte professionalisering om haar leerbegeleiding te optimaliseren, zijn hiervan weinig elementen terug te vinden in het nascholingsplan.

5.7 Evaluatie

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De school beschikt over onvoldoende draagkracht en **leiderschap** om een krachtig en toekomstgericht schoolbeleid te ontwikkelen. Enerzijds steunt het gevoerde onderwijsbeleid nog niet op een duidelijke en gemeenschappelijk gedragen **visie**, afgestemd op de specifieke context en input. Anderzijds mist de school een transparante en stabiele **structuur** met duidelijke afgebakende taken, verantwoordelijkheden en participatief overleg. De school hanteert nog geen functiebeschrijvingen en functioneringsgesprekken. Hierdoor is het voor de leerkrachten niet duidelijk welk mandaat sommige teamleden hebben. Er is evenmin een cultuur om in werkgroepen doelmatig overleg te plegen en om onderwijskundige initiatieven doeltreffend uit te werken en op te volgen. De grote autonomie die de leerkrachten krijgen en het verdeeld engagement hebben niet alleen een ongunstige invloed op een gelijkgerichte koersbepaling en uitvoering, maar verhinderen ook de samenhang en de betrokkenheid binnen het team.
- Naar aanleiding van het tekort bij de vorige doorlichting (2007) ontwikkelde de school in samenwerking met de pedagogische begeleiding een verbeteringstraject om de onderwijskwaliteit te optimaliseren. Deze bijstellingen zijn te beperkt om te voldoen aan de maatschappelijke opdracht en kinderen het recht op kwaliteitsvol onderwijs te garanderen. Meerdere initiatieven worden opgestart maar doven na korte tijd weer uit. Het vooropgestelde traject mist zijn doeltreffendheid omwille van een gebrek aan prioriteiten op korte en lange termijn, een planmatige **aanpak en sturing en een gerichte opvolging**. Omdat de onderwijspraktijk en de leerplanrealisatie nog te vrijblijvend worden overgelaten aan de verantwoordelijkheid van de individuele leerkrachten, geeft dit kwalitatief een wisselend beeld.
- De school wordt geconfronteerd met een groeiende **taalheterogeniteit en diversiteit**. Ze kampt hierbij met het nastreven van een evenwicht tussen het voeren van een gelijkheidsbeleid en het behalen van een kwaliteitsvol studiepeil. Door het hoog aantal zorgleerlingen heeft de school het gevoel te stuiten op de grenzen van haar maatschappelijke draagkracht. Toch stellen we vast dat de school nog geen duidelijke visie, noch doelstellingen vooropstelt voor een schooleigen talenbeleid. De initiatieven vertrekken veeleer vanuit de GOK-werking. De school stuurt haar talenbeleid nog niet op een brede en geïntegreerde wijze aan.
- De **besluitvormingsprocedures** op school zijn niet voor iedereen voldoende transparant. Weinig teamleden worden betrokken bij onderwijskundige en organisatorische aspecten. Hierdoor ontstaan beslissingen en afspraken niet vanuit een participatieve besluitvorming. Dit zorgt voor ongenoegen binnen het team.
- Door het ontbreken van een gestructureerde kwaliteitsbewaking van zowel de leerplanrealisatie, het welbevinden en de resultaten in het vervolgonderwijs is de school weinig positief geëvolueerd rond deze outputkenmerken.
- De schoolleiding onderkent deze problemen en is zich ook bewust van de weinig **systematische opvolging** om het onderwijskundig functioneren inhoudelijk te bewaken en bij te sturen.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- In beide niveaus wordt de **verticale samenhang** via enkele leerlijnen binnen het leergebied wereldoriëntatie nagestreefd.
- In het **kleuteronderwijs** krijgen de verschillende vaardigheden en inzichten een **geïntegreerde benadering**.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- In beide niveaus hebben enkele **bijsturingen** in het onderwijsleeraanbod wereldoriëntatie een gunstige invloed op de leerplanrealisatie.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- In beide niveaus gebeurt de **planning, de bewaking en de evaluatie** van het onderwijsleeraanbod te weinig gelijk- en leerplangericht.
- Het **kleuteronderwijs** hanteert geen uniform referentiekader om de **gradatie** en de **continuïteit** binnen de onderzochte leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie te garanderen.
- Het kleuteronderwijs volgt de **vorderingen** van de kleuters te weinig doelgericht op.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De school mist een duidelijke visie, coördinatie, uitvoering en opvolging van het **beleid rond zorg, talen en gelijke onderwijskansen**.
- In het **begeleidingstraject** van kinderen met specifieke noden ontbreken een doelgerichte en planmatige aanpak, opvolging en evaluatie.
- In beide niveaus zijn de leerinhouden te weinig afgestemd op de **specifieke instroom van de kinderen**.
- De aanpak om het **totale onderwijsaanbod** te optimaliseren, gebeurt weinig efficiënt.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De school mist een gelijkgerichte **visie** en een **beleidsmatige aansturing, coördinatie en opvolging** van de onderwijskundige processen.
- Een **inefficiënte organisatie van het schoolleven** verhindert het overleg, het ondersteunend netwerk, de communicatie, de participatieve besluitvorming en het welbevinden van de leerkrachten.
- De school beschikt over te weinig representatieve **outputgegevens** om haar onderwijskwaliteit te onderzoeken, te bewaken en bij te sturen.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het **kleuteronderwijs** streeft de ontwikkelings- en leerplandoelen voor het leergebied **Nederlands** onvoldoende na.
- Het **kleuteronderwijs** streeft de ontwikkelings- en leerplandoelen voor het leergebied **wereldoriëntatie** onvoldoende na.

- Het **lager onderwijs** realiseert onvoldoende het leerplan **Nederlands** over alle leerjaren heen.
- Het **lager onderwijs** realiseert onvoldoende het leerplan **wereldoriëntatie** over alle leerjaren heen.

Wat betreft de regelgeving met eventuele gevolgen voor de financiering/subsidiëring:

- De school past de regelgeving voor het uitreiken van het **getuigschrift basisonderwijs** niet correct toe (Decreet BaO 25.02.97 art. 53 t.e.m. 57 / Omzendbrief BaO/98/11).

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

ONGUNSTIG

Kleuteronderwijs

omwille van onvoldoende nastreven van de ontwikkelingsdoelen voor
Nederlands
wereldoriëntatie

Lager onderwijs

omwille van onvoldoende bereiken van de leergebiedgebonden eindtermen
of nastreven van de attitudinale eindtermen voor
Nederlands
wereldoriëntatie

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies met betrekking tot het zelfstandig remediëren van tekorten:

DE INSPECTIE OORDEELT DAT DE INSTELLING EEN BEROEP MOET DOEN OP EXTERNE ONDERSTEUNING OM DE TEKORTEN TE REMEDIEREN.

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

In overeenstemming met het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 en meer bepaald het artikel 39 §4 3°, wordt de procedure tot intrekking van de erkenning van de Vrije Basisschool Jan Ruusbroec opgestart.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Leen Willems

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam:

10. ADDENDUM

Het bestuur van de instelling heeft een beroep gedaan op art. 41 §2 van het Kwaliteitsdecreet van 8 mei 2009. Het heeft binnen een termijn van twee maanden na het ontvangen van het ongunstig advies de opschorting van de procedure tot intrekking van de erkenning aangevraagd op basis van een door het bestuur van de instelling uitgewerkt verbeteringsplan.

De Vlaamse regering keurde het ingediende verbeteringsplan goed. De procedure tot intrekking van de erkenning wordt hierdoor opgeschort tot 1 september 2014.